

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára

Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei,
negyed évre 15 L, egyes szám 5 L.

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.

Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj—Kolozsvar, Strada Memorandu-
lul 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

Munkanélküliség

A bankoligarchia nyomorba taszította a vasmunkások ezreit

Az iparilag előrehaladott államokban a háboru utáni években hatalmas termelési válság vonult végig és a gyárak a munkások millióit dobták az utcára. Milliók millió tevékeny munkáskar tétlenül pihen még ma is, dacára annak, hogy a háboruval tönkretett javak özönének a helyreállítása minden munkás foglalkoztatására alkalmat adna.

A tőkés termelési rendszer ezen krízise a profit biztosításáért van. A tőke még a saját társadalma megmentéséért sem képes lemondani a nagyobb profitról. Mindezzel együtt a munkásmilliók megmozdítása kényszerítette a kormányokat, hogy a munkanélküliséget közmunkák elrendelésével és az iparnak nyújtott olcsóbb kölcsönökkel igyekezzenek megoldani. A termelési válság ezen szakában is a halál harcát folytat a nagy tőke a világ minden zugában a termékek piacáért a békét papoló kormányok védszárnya alatt.

A tétlenségre kárhozott munkásmilliók forradalmi megmozdítását az iparilag előrehaladott államokban állami munkanélküli segélyek adásával igyekeznek lecsapolni.

Régi igazság az, hogy minden ország kormánya úgy igyekezik megoldani a termelési válságot, hogy a parlamenti összetétel azt megengedi, illetve megszünteti.

Nálunk, Romániában, a parlamenti többség bankárokból, gyárosokból és ezek kitarthatjaiból áll. A munkásságnak nincsen semmi képviselője. Ez olyan tény, melyet

még a legreakciósabb bojárpolitikus sem tagadhat.

Ezen tényből önként következik, hogy nálunk a termelő munkás érdekei mellőzésével oldják meg a gazdasági kérdéseket.

A leghetlenebb bankárpolitika folyik ebben az országban már évek óta és a közvélemény megnyilvánulását a szuronyverdők teszik lehetetlenné.

A közgazdasági vérkeringést lebonyolító vasutak állapota leírhatatlan és ma-holnap életbiztosítási kötvény és végrendelet megírása nélkül még a szomszédos államokra sem utazhatunk. A közutaink állapota sem jobb és aki nyakát nem szegi a tátongó gödrökben, annak minden pillanatban rablótámadásra kell elkészülnie. A közigazgatási és közbiztonsági közegek rablók helyett a munkásszervezetek üldözésével akarnak érdemeket szerezni, tudva azt, hogy ez a módszer sokkal kedvesebb a hatalmon levőknek.

„Inkább száz Terente, mint egy szocialista agitátor“, gondolja nem egy hatalmon levő bankárpolitikus, mert hiszen az ő tőkéje jól jövedelmező részvényekbe van befektetve. Panamáktól büzlök a közélet és nincsen, aki gátat vessen ezeknek az állapotoknak, mert még az általunk nem sokra becsült polgári erkölcs utolsó csirája is kiveszett a legtöbb vezető politikusból.

A kormány gazdasági politikájának beszédes példája Bratianu pénzügyminiszter alábbi nyilatkozata: „A privatintézmények hercegi fizetéssel díjazták a személyzetet és elbocsajtások helyett to-

vább folynak a jól díjazott alkalmazások.“

A „hercegi fizetéssel díjazott“ munkások ezrei rongyokban járnak és a kormány pénzügyi politikája miatt munkanélkülivé váltak nyomora már az állati életnél is rosszabb.

Ezt az életet magasztalja Ormului, a nemzeti bank kormányzója a következő kijelentésében: „A deflációs politika következtében sok új vállalat, amelyek kevésbé szolid alapon létesültek, el fognak tűnni. A munkaerő feleslegessé válik, mely ezáltal szükségszerűen olcsóbb lesz. És ha a munkaerő olcsóbb lesz, lett legyen az a munkanélküliség árán is, a megélhetés is olcsóbb lesz, nemcsak a keveseknek, akiknek van, hanem a tömegeknek is, akik azért küzdenek.“

Nyomorogjatok tehát, munkástelevérek, mert az ország „leghívatottabb“ közgazdasági tekintélye ezt tartja részletekre üdvösnek! — Chirculescu munkaügyi miniszter ur hivatalosan mintegy 5000 munkanélküli vasmunkást tüntet fel, akik közül sokan — szerinte — mint napszamosok helyezkedtek el.

Lehet-e beszédesebb példája a bankárpolitika rombolásának, mint az, hogy mezőgazdasági országunkban a vasipari munkások tömegesen napszamos munkára kényszerülnek abban az időben, amikor csak a vasuti javításokkal is évekig foglalkoztathatnák az ország összes vasmunkásait.

Vintila ur a munkások hercegi fizetéséről beszél és összetakolt költségvetésével dicsekszik, akkor, mikor ezen költségvetés miatt a gyárak százai redukálják az üzemüket és tömegesen zárják be

kisebb gyárak kapuikat. Az állami alkalmazottak éhbéreit hónapokig nem folyósítja, sem az állami tartozásokat nem fizeti ki a kormány a gyáraknak a rég leszállított munkákért és ez a kormány még a költségvetéssel mer dicsekedni?

* * *

Mezőgazdasági országunkban a vasipar rohamos fejlődéséhez szükséges összes természeti előfeltételek megvannak. Fejletlen vasiparunk még a belföldi szükségletek kielégítésére sem elegendő és így az országosan jelentkezett munka nélküliséget csakis a lelketlen bankoligarchia machinációjának köszönhetjük.

Az agyonrendszabályozott szakszervezetek tönkretételére uszították legutóbb a termelési akadályok miatt türelmetlenkedő munkaadókat. A munkásság nyomorult életnivója sülyesztésére buzdították az anélkül is tevékeny munkaadókat. És ezt a „termelés olcsóbbá tévése” hangzatos jelszavával gondolják keresztülvinni.

Jól tudják a gyárosok, hogy ez nem megoldás, de azért készségesen kísérleteznek Vintila nagymesterük utmutatásai szerint.

A mesterségesen felidézett munkanélküliség miatti termelési válságot kiprovokált sztrájkokkal akarják még súlyosabbá tenni, hogy így tönkre tegyék még azt a kevés ipart is, ami a liberális gazdálkodás dacára megmaradt. És mindezt teszik csak azért, mert félnek az ország eliparosodásától, tudva azt, hogy ezzel együtt jár a demokrácia szelleme is.

A munkásságnak tudnia kell, hogy a termelési válság folyamánaként fellépett munkanélküliséget csakis *olcsó hitellel* — amit a liberális nagybankok folyósítani nem akarnak —, *közmunkák elrendelésével*, amit csakis a nagy banktőke megadóztatásából lehetne fizetni, lehetne megszüntetni.

Követelnünk kell mindenütt az *állami munkanélküli segélyek folyósítását*, addig is, míg egyesült fellépéssel sikerülni fog a banktőkét képviselő kormányt a jól megérdemelt enyészetbe taszítani!

A Prágai Szociálpolitikai Kongresszuson elfogadott határozati javaslatok

Határozat a kivándorlás kérdésében

Az 1924 szeptember 29-én és 30-án a nemzetközi szövetség Prágában üléséről konferenciája a ki- és bevándorlás kérdésével foglalkozva, megállapítja, hogy a mai gazdasági zürzavar a háború következménye és a kérdésnek egyedül nemzetközi úton való megoldásával küzdhetők le azok a nehézségek, amelyek a nemzetközi munkapiacot uralják. A konferencia az előző nemzetközi szakszervezeti kongresszusok által hozott határozatokat felülvizsgálta és megállapítja, hogy azok a mai viszonyoknak nem felelnek meg és ezért revízió alá veendő. Ebből kiindulva, a konferencia felhatalmazza a nemzetközi szövetség vezetőségét, nevezetesen az irodát, hogy a kérdés kutatását tovább folytassa és rövid időn belül végleges megoldásra tegyen javaslatot.

A konferencia szükségesnek tartja, hogy:

1. a nemzetközi munkapiac a be- és kivándorlás ellenőrzésével megszervezendő;

2. az *érdekelt államok országos központjai*, amelyek a ki- és bevándorlás kérdésében érdekeltek, a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség ellenőrzése mellett *megállapodásokat kössenek*;

3. szükségesnek tartja, hogy a munkások jogai kivétel nélkül egyformán kezeltessenek;

4. kölcsönös megállapodások létesítenek a be- és kivándorlási országok jogai és kötelezései tárgyában;

5. a bevándorló munkások *kötelezettségekbe való belépésre*;

6. a kérdésre vonatkozó minden anyag és minden jelentőségével együtt az IGB által összegyűjtendő és alkalmas közleményekben a csatlakozott országok központjaival közlendő;

7. minden országban az állam egész területére és az egyes kerületekre külön is paritásos bizottságok alakíttassanak, amelyek ellenőrzik a toborzást és a kivándorlást és amely bizottságokban a munkások képviselői is résztvegyenek;

8. a ki- és bevándorlás kérdésének a figyelemmel kísérésére egy nemzetközi szerv alakítandó, amely alkalmas lenne az erre vonatkozó anyag gyűjtésére és a kivándorlás ellenőrzésére; joga lenne megfelelő javaslatokat tenni.

Ez a nemzetközi szerv a Nemzetközi Munkaügyi Hivatalhoz csatolandó.

Figyelemmel a kérdés sürgőségére, a konferencia felhívja az IGB irodáját, siettesse a kérdés megoldását és nyújtson lehetőséget az országos központoknak, hogy e kérdést megvitassák és ennek alapján a legközelebbi konferencia vagy kongresszus véglegesen megállapítsa:

1. a ki- és bevándorlás alapelveit;
2. azokat a különböző berendezkedéseket, amelyek a kérdés megoldására vezethetnek.

A nyolcórás munkanap

kérdésében a munkaadók, munkások, szociálpolitikusok mind azonos véleményen voltak és e véleménynek megfelelően hozta meg a kongresszus a következő határozati javaslatot:

Megfontolva azt, hogy a nyolcórás munkanap a munkavállalók egészségi állapotát emelte; családi életüket kedvezően befolyásolta, általános és szakmai kiképezetésükhöz nagyszabású lehetőséget nyújt, önértékük érzetét emeli és ezáltal önmaguknak, úgyis mint polgároknak, ugyanis mint termelőknek, nagyobb jelentőséget kölcsönöz, kö-

megfontolva azt, hogy a nyolcórás munkanap kimutathatólag is távol van attól, hogy a termelést akár automatikus kusan is csökkentse, ellenkezőleg, ez a rendszer alkalmas a termelés emelésére, különösen ott, ahol egy rendszeres munkaszervezet tökéletes munkaszámokkal ezt előmozdítja,

megfontolva azt, hogy a 8 órás munkanap szociális érzeke annyira fölülmulthatatlan, hogy az alól még a politikai, gazdasági, pénzügyi természetű nehézségek sem mentesíthetnek és egy országoknak az a rendszabálya, amely a 8 órás munkanap általános alkalmazásának az elejtését célozza, könnyen azt a veszélyt rejtheti magában, hogy szociális harcokat idéz elő és abból a meggyőződésből kiindulva, hogy a 8 órás munkanapnak minden országban való fontartását csupán a kormányok nemzetközi szerződésai biztosíthatják;

követeli a kongresszus, hogy minden állam, amely a nemzetközi munkaügyi szervezetnek tagja, azonnal és minden fontartás nélkül ratifikálja a washingtoni munkaügyi konferenciának a 8 órás munkanapra vonatkozó egyezményét.

Egyben követeli, hogy a nemzetközi munkaügyi szervezethez nem tartozó államok ennek megfelelő törvényeket tegyenek eleget a 8 órás munkanap bevezetésére.

A kongresszus ajánlja, hogy nemzetközi egyezményekkel terjesszék ki a 8 órás munkanap előnyeit, a szükséges alkalmazhatósággal minden munkásra.

Ugyancsak követeli, hogy nemzetközi egyezményekkel szabályozzák a munka legfelső fokát, a heti munkaszünetet és a munkások szabadságidejét.

Az üzemi tanácsok

rendszerét egyhanguan új szociálpolitikának nevezték és Renner előadásán kívül, minden fölszólaló bevezetésének a szükségességét hangoztatta. Az egyben hozott határozat a következő

A modern szociális életet egy fontos tény uralja. A munkások mindjobban tudatára ébrednek annak, hogy a gazdasági életben mekkora értéke van a fizikai és szellemi munkának. Ez alaptól kiindulva, rendkívül fontos, hogy a munkásságnak minden érdekeltségben való képviselője törvényben biztosított és védett és ezáltal a munkaszervezetében a béke biztosítottassék.

Szükséges, hogy a gazdasági élet minden területén, az iparban, a kereskedelemben, a szállításon, a mezőgazdaságnál, a gazdálkodás szervezése és adminisztrálása terén minden dolgozó embernek beleszólása legyen. Ha a gazdaságot csupán a munka menti meg, úgy a gazdaságnak tevékenységénél, a termelésnél és az iparban érdekelt munkaerőnél engedékenyebbnek kell lenni.

Ebből a megfontolásból kiindulva, a kongresszus örömmel és elégtétellel üdvözli azokat az európai államokat, amelyek a már kipróbált üzemi tanácsok alkotmányát bevezették. A szakszervezeti mozgalommal kézi a kézbe álltva alkalmasak az üzemi tanácsok a dolgozó emberek szociális jogait biztosítani és a gazdasági életnek egy új alkotó erőt a szolgálatára adni.

A nemzetközi szociálpolitikai kongresszus azon az állásponton van, hogy egyszerű lenne a szakmák keretén belül, valamint országos keretben a termelés emelése érdekében is a rendszeres üzemvitel munkájában a munkásságot belevonni. Ezért követeli, hogy az egyes országokban figyelemmel a viszonyokra, törvényes uton biztosítottassék a munkások és alkalmazottak képviselői részvételével a vállalkozások szervezésében, azzal a feladattal, hogy a szakszervezetekkel egyetértőleg a munkaszerveződések kivételében, a gyári szabályok megalkotásánál és végrehajtásánál közreműködjenek, különös tekintettel a nyíltidő megállapítására, a szabadidőre és szünidőkre, a kollektív szerződéseknél biztosított minimális bérek meghatározására, a bérfizetési rendszer, egészségügyi rendszabályok, baleset-elhárítás és ipari betegségek, a technikai berendezkedés, az üzemek javítása, az ipari és technikai nevelésre vonatkozólag.

A kongresszusnak az a véleménye, hogy a berendezkedések megteremtésénél fontos szociális és gazdaságpolitikai kérdésekben a szakszervezetek és a vállalkozók szervezeteinek összeműködésére szükség van. E célból az üzemi tanácsok figyelembevételével önálló intézkedések teremtendők, amelyek fölépítése, összetétele és működési köre az egész országok különleges viszonyaihoz alkalmazandók.

A munkanélküliség elleni küzdelem

A biztosítás rendszerét tartotta meg, egyedül alkalmasnak az ebből keletkező

nyomor megszüntetésére a konferencia és a határozat megállapítja, hogy a haladó idő nyilvánvalóvá teszi a haladás szükségességét és ezért valamennyi állammal meg kell valósítani az egyes országokban már megvalósított és a nemzetközi munkaügyi konferenciák egyezményeivel és ajánlásaival egyező szabályokat. E szabályok a munkanélküliségből eredő válságok eloszlására, nevezetesen hivatalos és intézményes közmunkaberendezésre, munkanélküliség elleni biztosításra és a munkaköröknek a szezonokat illető megfelelő jobb beosztására vonatkoznak.

Fölkéri a szociális haladásnak az összes államokban lévő követőit; barátait, sürgessék a munkanélküliséget megelőző szociális politikát, szólítsák föl kormányaik, hogy azok fogadják el az általános árszínvonal állandósítására irányuló szabályokat és járjanak el a genfi munkaügyi konferencián elfogadott s Európa gazdasági újjáépítésére vonatkozó határozatok értelmében.

A kongresszus fölhívja a kormányokat, hogy fogadják el a munkapiac szükséglete szerint a kivándorlás megkönnyítésére vonatkozó megfelelő nemzeti törvényeket és nemzetközi egyezményeket.

Végül a kongresszus örömmel üdvözli a kínai kormánynak a szociálpolitika terén tett előrehaladását és azt, hogy a gyermek- és nőmunkavédelem terén hozott intézkedéseivel az emberi jogokat védő harcosok soraiba lépett.

Támadás a 8 órai munkaidő ellen

Toplecen van (Orsova mellett) a Schram-féle gépgyár, amely arról híres, hogy az egész Bánátban vezet a munkásság kizsákmányolásában.

Ujabbán a tízórai munkaidőt vezette be rendeleti uton Schram ur a mozdony- és vagonjavító műhelyben, azon ígéret kíséretében, hogy év végén nagyszerű prémiumban fogja részesíteni a naponta 10 órát robotoló rabszolgáit. Mi a kilátásba helyezett nagyszerű prémiumot kétségbevonjuk, annál is inkább, mert ismerjük a kormányunknak a bőkezűségét a vagon- és mozdonyjavításokkal foglalkozó üzemekkel szemben, ami abban nyilvánul meg, hogy évekig nem fizeti ki a leszállított munkákat.

A munkásság pedig okosabban teszi, ha a kilátásba helyezett ajándékok helyett becsületes munkabért kér a napi nyolcórás munkájáért, mert különben úgy fog járni, mint a bibliai Ezsau, aki monda szerint örökségét adta el egy tál lencsért.

A gyáros ur pedig ravasz ajándék ígéretével az örökségnél sokkal becsesebb egészségére tör a munkásainak.

Hivatalos statisztika a romániai szakszervezetekről

A munkaügyi minisztérium kiadásában statisztika jelent meg a munkaadó- és munkásszervezetek 1923. évi működéséről és taglétszámáról, amely bármennyire igyekszik a tényeket eltüntetni és szépíteni, hü képét adja a liberális munkásellenes politikájának.

Ezen statisztika szerint a munkaadók 11 szövetségének 14.373 tagja van, míg a 17 munkásszövetségnek 59.743 a taglétszáma.

Olvassuk a statisztikából azt is, hogy a munkaadószövetségek taglétszáma 11.415 taggal szaporodott az 1923. évben, vagyis az előző taglétszám *négyszeresére emelkedett egy év alatt. (?)*

A munkásszövetségek taglétszáma pedig ugyanazon évben 6128-al apadt!

Kell-e ennél beszédesebb bizonyíték a munkásszakszervezetek működésének megakasztásáról?

A statisztika összeállítója átmenetinek mondja a munkásszakszervezetek taglétszámapadását, illetve visszafejődését. *Mi azonban tudjuk, hogy a folytonos ostromállapot és a közszabadságok teljes hiánya sorvasztotta elsősorban a munkásszakszervezeteket.* A kormány sorvasztó politikájához nem kis mértékben járult hozzá az állandó szélsőséges agitáció is, ami több helyen a szakszervezetek teljes lezülését eredményezte.

Ami szakszervezeteinkből az ostromállapot és a bolsevik agitáció megtagyogott, azt az új jogi személyiségekről szóló törvény erőltetett alkalmazásával igyekeznek lehetetlenné tenni.

Megtörtént például, hogy a bejelentett vezetőségi tagjainktól választási igazolványt kért a bíró, amit ha a tagok felmutatni nem tudtak, úgy egyszerűen visszautasította a szakszervezet elismerését.

Máshol pedig több lehetetlen formáción kívül az alapszabályok és az alakulási jegyzőkönyvnek a hivatalos lapban és több bíró által kijelölt polgári lapban való költséges lekölzlesztés tette függővé a munkásszakszervezetek elismerését.

Természetes, hogy az ilyen lehetetlen feltételek okozzák a munkásszakszervezetek visszafejődését és ezt a tény semmilyen hivatalos szépségflastroinnal eltüntetni nem lehet.

Az csak természetes, hogy a munkaadói szervezetek az őket támogató reakciós kormány támogatásával egy év alatt taglétszámukat négyszeresre emelték, mert hiszen nálunk a kapitalista fejlődés a munkásság elnyomásából fakad.

A munkásság elkeseredésének és nagyfokú öntudatának tudható be, hogy minden üldözés dacára, nagyrésztben hü maradt szakszervezetéhez.

A statisztika kimutatja, hogy a munkaadószövetségek 1923. évben 6 millió

901 ezer 394 leit vettek be és 6 millió 538 ezer 414 leit adtak ki, míg a munkásszervezetek ugyanazon időben 19 millió 100 ezer 935 leit vettek be és 17 millió 434 ezer 826 leit adtak ki. A statisztika szerint a szakszervezetek nagyon keveset költöttek kulturális célokra. Vajon miért nem mutatta ki a minisztérium, hogy hány taggyűlést és hány kulturális előadást nem engedélyeztek a hatóságok, akkor benne lesz a felelet is ezen kérdésre. A szaklapok és kiutazások költségei is tendenciózusan az adminisztrációs költségekhez vannak osztva a hivatalos statisztikában, pedig azt még az analfabéták is tudják, hogy a szaklapok a szakmai munkások gazdasági védelmét és kulturáját vannak hivatva előmozdítani. A kiutazások pedig a kollektívszerződés-kötése és a konfliktusok elintézésére, valamint gyűlések megtartásáért szükségesek és így ezen költségeknek nem az adminisztrációnál, hanem a szakmai védelemnél kellene szerepelniük.

Érdekes és jellemző megállapítása a statisztikának az is, ahol azt mutatja ki, hogy a munkásszakszervezeteknek több vagyonuk van, mint a munkaadói szakszervezeteknek (?). Csekély *egy-milliónegyszázharminchétezer-gyszázötvenöt* leivel téved a statisztika csak a vasmunkásszövetségnél, hogy ezt az érdekes megállapítását kihozhassa.

Különb is mi tudjuk, hogy a statisztikus szerinti szegény, kisvagyону munkaadószoövétségek igen sok tagja a mellényzsebéből is kifizethet néhány milliót és így szükségtelen volt a statisztikában a munkaadószoövétségek szegénységével is előhozakodni. A munkaadók tartaléktökéi Wertheim-szekerényekben hever, ahonnan bármikor elővehető. A munkásság ezzel szemben szegénysége miatt minden pillanatban rászorul szakszervezete támogatására.

Ma a harc nagyon egyenlőtlen a két szervezet között, de az idő és a dolgozó elnyomottak öntudatraébredése végre is a dolgozók oldalára fogja billenteni a mai egyenlőtlen mérleget.

Kollektívszerződés kötés a ghiresi gépgyárban

A ghiresi mezőségi gépgyár igazgatósága hosszas tárgyalások után kollektívszerződést kötött a munkássággal, melyben törölve lett az eddigi 10 órai munkaidő és a munkásság 20 százalékos órabéremelésben részesült, hogy ezután 8 óra alatt keresse meg azon összeget, amiért eddig 10 óra hosszat dolgozott. A kollektívszerződés érvénye hat hónap és a szerződés szerint az eddigi kedvezmények az órabérekbe beszámítottak.

Nyugtázás. A leszezi sztrájkoló munkások részére a Valea Frantului csoport 600 leit gyűjtött.

Az erdélyi vasipar kezdetei

II.

Amikor az utolsó Árpádházbeli király meghalt, egész csomó idegen trónkövetelő jelentette be igényét a magyar trónra és az erdélyi urak vigan halásztak a zavarosban. A vérbeli uri családok tagjai összeültek tanácskozni és minden családi tanácskozáson kiosztották a szerepeket: „Te Péter az egyik trónkövetelővel alkuszol meg és hogyha sokat ígér, hűséget esküszöl neki. A Pál a második trónkövetelő hive lesz, a János a harmadiké és így tovább, mert sohasem lehet tudni, hogy melyiknél jobb. Akinek a jelöltje trónra kerül, az majd protezsálja az uri familiát és emeli annak fényét.”

A Thoroczkai familia kitünő sikerrel játszotta el ezt a ravasz szerepet és amikor Róbert Károly trónra került, szegény olasz nem győzte a nemes és nemzetes familia igényeit kielégíteni. Az Illés, az erdélyi vajdává lett öcsei szép birtokokat és katonai méltóságokat kaptak, később pedig, amikor a család kizsákmányoló politikája következtében az erdők megteltek szegénylegényekkel, akik alaposan veszélyeztették a szent magántulajdont, 1373-ban a család bíráskodási- és pallosjogot nyert. Élet és halál urává lett.

A munkástársadalom mellett kialakult a „politikai társadalom”. — Torockó bányaváros ebben az időben országos jelentőségű iparüzőhely volt. A Mezőség hegy oldalában ölom-, ezüst-, réz- és higanybányák virágoztak; az Aranyos partján aranyat mostak és a nyugati hegyek lejtőin, a gazdag vasbányákban, a vasércbányák százaiban termelték a fontos ércet. A kitermelt ércet ott a helyszínen, az erdő szélén gubacokba rakták és fával, faszénnel megolvastották. A megolvastott nyersvasat lovakon szállították le a völgybe, ahol a patak partján a vashámorművek százai dolgoztak fel kapává, kaszává, amelyeket székely szekerekkel hordoztak el messze országok vásáraitra. De a torockószentgyörgyi várban már ott székelték a „nemes, nemzetes és vitézlő urak”, akiknek az volt a hivatásuk, hogy véget vessenek ennek a jólétnek. Akkoriban még csak a szomszédos székely katonai telepekkel pereskedtek, de máris szemet vetettek a bányász nép vagyonára és elhittették az uralkodóval, hogy a torockói vasipar sokkal többet jövedelmezne, hogyha az ő kezeikben volna. A telepesek ellentállásán azonban egyelőre hajótörést szenvedett minden mesterkedésük.

Az erdélyi „nemes, nemzetes és vitézlő” familiákban óriás megrökönyödést keltett, amikor meghallották, hogy Budán királlyá választották hollós Mátyást, akinek az volt a hire, hogy a szegények barátja és hogy keménykezü ember.

Nosza, össze is esküdtek ellene és Szentgyörgyi Imre vajda meg Veres Benedek nagybirtokos vezetése alatt Tordán formális országgyűlést is tartottak, amelyen megesküdték, hogy a „jövevény” nem ismerik el királynak és külön királyt választanak maguknak. Az összeesküvők vezetői közé tartoztak Thoroczkai Illés és Thoroczkai László is. Amikor Mátyás király értesült az összeesküvésről, gyorsan összeszedte csapatait és Erdélybe jött. Közeledésének hírére a nemes urak hirtelen meggondolták a dolgot. Egyrésztük gyászruhát öltöttek és sietett bocsánatért könyörögni a királyhoz, másrésztük pedig kiszökött az országból. Az utóbbiak közé tartozott a két Thoroczkai, akik Lengyelországba menekültek. Mátyás király elkobozta birtokaikat és a torockói vasművesek egyelőre megszabadultak ellenfeleiktől. A vasipar erősen fellendült és Torockó Erdély legnagyobb ipari telepévé alakult át.

A jó világ nem tartott sokáig. Mátyás király halála után a nemes urak elhatározták, hogy olyan uralkodót választanak, „akinek üstökét markukban tartatják” és mint a legalkalmasabb üstököt, a cseh Ulászlót választották meg. Akkor már hazatértek a szökevény Thoroczkaiak is és megkérték a gyámolatlan királyt, hogy tegye jóvá Mátyás „jogtalanságát és törvénytelenységét” és adja vissza nemesi birtokukat. A gyenge király nem birt ellentállani az erőszakoskodóknak és az Aranyos völgyében újra megjelent az egész nemes familia. Most még falánkabbak, még mohóbbak voltak, mint azelőtt, mert az önkéntes száműzetés alatt sokat koplaltak.

Elsősorban is a birtokhoz tartozó falvak román jobbágyságára vetették magukat és azok vérét szipolyozták. A Mátyás király utáni időkben a jobbágyok kiuzsorázása országszerte fellendült és Ulászló király nem birt gátat vetni az urak mohóságának. 1514-ben az egész ország jobbágysága fellázadt az elnyomatás ellen és az aranyosvölgyi jobbágyság is fegyvert fogott. Megrohanták a torockószentgyörgyi várat, lerombolták és uraikat elűzték. A szegény nemes familia újra csak menekülni volt kénytelen.

A parasztlázadás leverése után szomorú idők következtek a jobbágyokra. Szabadköltözködési jogukat megvonták és a rüghöz kötötték őket. A fehérterror országszerte dühöngött és a nemes urak felhasználták az alkalmat, hogy minden jogot magukhoz ragadjanak. A Thoroczkaiak is ezt tették, de itt még nem állottak meg. Le akarták számolni egyúttal a szabad bányászokkal is és ennek jellemző módját találták. Másfél évvel a forradalom után Thoroczkai Ferenc megjelent a gyermek II. Lajos királynál, Ulászló fiánál és nagy panaszok közben előadta,

hogy a „gaz parasztok“, akik Dózsa Györggyel együtt fellázdák kenyéradó uraik ellen, feldúlták és felégették az ő várát is és ezalkalommal a tűz-martalékvá lettek szabadsomleveleik, amelyekkel birtokjogaikat igazolhatják. A nemes ur be is mutatott néhány foszlányt, amelyen a tűzvész különös pusztítást végzett, mert kacskaringós lángjával elpusztított mindent, ami a nemes familiának nem tetszett, viszont meg hagyott mindent, ami előnyös volt rá nézve. Sőt a ravasz lángok olyképen cenzurálták meg az értékes okmányt, hogy annak értelme megváltozott. A gyenge gyermekkirály beugrott és kiállított egy új okiratot, amelyben Torockó bányaváros is, mint a nemes familia birtoka, szerepelt. A bányászok nem is álmodtak arról, hogy tudtukon kívül valamennyien a nemes familia jobbágyai lettek.

Bértárgyalás Nadrágon

A nadrági vasgyár munkássága az igazgatósághoz benyújtott memorandumban kérte a munkásság két év óta nem emelt fizetésének átlag 40 százalékkal való felemelését.

November hó 11-én volt a hivatalos tárgyalás a Temesvárról kiszállt munkügyi Inspektor elnöklésével. Mindjárt a tárgyalás kezdetén az igazgatóság egy nyilatkozatot olvasott föl, melyben hivatkozással a rossz ipari konjunktúrára, mereven visszautasították a munkásság méltányos követelését és egyben több termelésre szólították föl a munkásságot, hogy a rossz konjunktúra miatti veszteségek kikerülhetők legyenek.

Egyben kijelentették azt is, hogy kollektívszerződést kötni nem akarnak, döntőbírárságot pedig nem fogadnak el az ügyben.

Kilátásba helyezték azt is, hogy ezután csak 2 gyermek után fognak élelmi-szer kedvezményt adni a nagyobb családú munkásoknak is.

A munkaadók álláspontjával szemben a munkások delegátusai fenntartották a béremeléssel egybekötött kollektívszerződés kötési óhajukat.

Rámutattak azon tényre, hogy ezideig az U. D. R. társasággal együtt kötöttek kollektívszerződést a munkásság kifejezett álláspontja ellenére, és kötelező döntőbírárság alá tartozónak nyilvánították az üzemet. Most pedig, mert a konjunktúra romlott, visszautasítják a döntőbírárságot és szerződést kötni nem akartak, hogy korlátlanul zsákmányolhassák a munkásságot.

A 16. § alá tartozó üzemekben ugyanis a kollektívszerződés kötés mindkét félre kötelező és most azért nem tekintik a 16. § alá tartozónak az üzemet, hogy ezáltal a szerződés kötés kötelezettsége alól kibujhassanak.

Ime egy beszédes példája a munkaadók önkényének! Tetszésük szerint

magyarázzák a törvényt és tetszésük szerint is alkalmazzák.

Vajjon meddig akarják e játékot folytatni?

Mert veszélyes játék folyik itt a munkásság bőrére, ami még a vakok szemét is kinyitáná.

A termelés leromlásáról siránkoznak és béremelés helyett a kedvezményeket akarnák elvonni. Mintha ez volna a termelés fellendítésének az egyedüli és leghatásosabb módja.

Az egyezkedés sikertelensége miatt a tárgyalások bizonytalan időre lettek elhalasztva.

A nadrági munkásságot a végletekig elkeserítette jogos kívánságuk önkényes visszautasítása és most türelmetlenül várják ügyük elintézését.

Tanoncgyártás gözerővel

A romániai vasiparban általában, de különösen a lakatos szakmában a tanoncgyártás már olyan mérvet öltött, hogy ma holnap az ország legtöbb polgára lakatos munkakönyvvel fog rendelkezni.

Igen sok üzemben 2—3 segéd mellett 20—25 tanonc dolgozik és csak természetes, hogy megfelelő szakmai kiképzés nélkül maradnak. A gyorsan meggazdagodni vágyó munkaadóknak kedvezőbb a napszámos munkákat erős, kifejlett tanoncgerekekkel végeztetni, — sokszor teljesen ingyen, — mint az, hogy az ilyen munkákat napszámosokkal végeztessék. A munkaadó nem törődik azzal, hogy kitanulja-e vagy nem az alkalmazott tanonc a mesterségét, neki fő az olcsó, vagy a legtöbbször-ingyen munkaerő.

Ha aztán eljön a tanonc által várva-várt felszabadulási idő, akkor egy értéktelen munkakönyvvel egyszerűen az utcára dobja a fiatal segédét volt gazdája, hogy szaporítsa a szakmában levő munkanélküliek számát. Keserves sors következik felszabadulása után a fiatal segédre, mert hiányos szakképzettsége miatt szakmájában legtöbbször munkát nem kap és kénytelen éhbérért napszámos munkákra vállalkozni. Lassan elfelejti még azt a kevesét is, ami a műhelyben ráragadt.

Több esetben megirtuk már ezt a tarthatatlan helyzetet, ami a lakatos-tanoncgyártás körül folyik és mégis akadnak, akik hozzátartozóikat ilyen tanoncgyártó műhelyekbe adják.

Vonatkozó törvény hiányában a szervezett munkásságra hárul az a feladat, hogy végre gátat vessenek a tanoncgyártás körüli üzelmeknek azáltal, hogy nem engedik a műhelyekben a tanonc létszámot a végtelenségig emelni.

Leghelyesebb volna az a rendszer, hogy gyárakban három szakmunkás után alkalmazzanak egy tanoncot, míg kis műhelyekben minden segéd után lehetne egy tanoncot alkalmazni.

Olcsó élet

Bratianu pénzügyminiszter pár héttel ezelőtt jelentette be a termelési költségek redukálásának a szükségességét.

A kapitalisták igyekeztek is kihasználni a felülről jött biztatást és mindenütt, ahol tehették, igyekeztek a munkások béreinek a redukálásával kezdeni a leépítő politikát.

Hogy a kormány se maradjon a nagy leépítési lázban tétlenül, átlag 50 százalékkal felemelte az állami monopolickek árát. A cukor vámját is csekély 200 százalékkal emelte fel a kormány és az eddigi kilónkénti 3 lei behozatali vám helyett 9 lei egy kiló cukor behozatali váma.

A belföldi cukor gyári árát a böles kormányzat lényegesen magasabbra szabta, mint a jelenlegi forgalmi ár. Ne csodálkozzunk tehát, ha a cukorért ezután lényegesen többet kell fizetnünk, mert a közvetítő kereskedelem is drágítani fogja a cukorárakat.

Az államvasut három hónap leforgása alatt kétizben összesen mintegy 60 százalékkal emelte a szállítási tarifát.

A legfontosabb élelmicikk, a kenyér is, mintegy 100 százalékkal drágult az utolsó hónapokban, így tehát érthető, hogy haladunk a Bratianu pénzügyminiszter által beígért olcsóság felé! A kormány mutatja a jó példát és a gyárosok hűségesen követik a gyártmányaik árával a kitzűött emelési politikát.

A munkásságot pedig már hónapok óta az elkövetkezendő olcsóság reményével táplálják és ez a kiadós táplálék látszik is az összeaszott munkástesteken és a vézna gyermekek tömegén.

A bankárpolitika másik hatása a nagybankok évi mérlegén fog meglátszani százmilliós nyereségek formájában.

Wiedenhofer József

Osztrák testvérszövetségünket súlyos veszteség érte. November hó 4-én elhunyt Wiedenhofer József szaktárs, a szövetség nagytudású és akaraterejű alnöke és titkára. Wiedenhofer szaktárs amellet, hogy ellátta hivatalát a szövetségben, tagja volt az osztrák nemzetgyűlésnek, elnöke a bécsi és környéki agitációs bizottságnak, előljárósági tagja a munkások és alkalmazottak kamarájának, tagja az osztrák szakszervezeti tanácsnak, felügyelőbizottsági tagja a nagybevásárló szervezetek központjának és a fogyasztási szervezeteknek.

Mint szövetségi tisztviselő számos külföldi utat tett meg és az így szerzett ismereteit és tapasztalatait bőségesen használta föl a szövetség, a szakszervezeti és pártélet kiépítésére.

Az 51 éves korában elhunyt harcost november 8-án adták át az enyészetnek. Ravatala az ottakringi Munkásotthon nagytermében volt fölállítva,

ahonnan Bécs város munkássága a központi temetőbe kísérte koporsóját. Holttestét a krematórium lángjai hamvasztották el.

Munkanélküliség a különböző országokban

(A Nemzetközi Szakszervezeti Iroda jelentése). Az utolsó hónapokban a munkapiacra kevés változás történt. Legtöbb országban a munkanélküliek létszáma jelentéktelen csökkenést mutat, míg Angliában a munkanélküliek száma emelkedett. A beérkezett jelentések alapján a következő áttekintést kaptuk:

Belgium: 1413 munkanélküli pénztár 611.558 taglétszámmal jelenti, hogy augusztus végén 4924 teljes és 16.264 részleges munkaidőt dolgozó munkanélküli volt.

A fent jelzettek a kimutatott munkások létszámának 3,9%-ának felelnek meg.

Németország: A segélyezett munkanélküliek száma 1924 augusztus második felében 588.000-ról 567.000-re csökkent vissza. Október 1-jére ez a szám 519.000-re változott meg; ebből tényleges munkanélküli volt 468.000 férfi- és 51.000 nőmunkás. Megjegyzendő, hogy ezen munkanélküliek nem mind lesznek segélyezve. A rövid munkaidőt dolgozók száma 2.920.000-re becsülhető, ez a szakszervezetek tagjainak körülbelül 28%-át teszi ki.

Franciaország: 1924 augusztus végén a nyilvános munkaközvetítő hivataloknál a jelentkezett munkanélküliek száma, akik segélyben részesültek, a volt 490 munkanélküliből 479-re csökkent vissza. (Meg kell jegyezni, hogy az adatok nem egészen tökéletesek).

Finnország: A munkaközvetítő hivatal jelentése szerint a munkanélküliség a nyári hónapokban igen jelentéktelen volt. A nagyobb városokban a munkaközvetítő hivatalból július végén 532 munkanélküli jelentkezett, az előző 672-vel szemben.

Nagybritánia: A munkapiac a legutóbbi időben megrosszabbodott. Az érdekelt szakszervezetek taglétszámából 1924 augusztus végén 76.892 volt munkanélküli (ez a taglétszámnak 7,9%-a a múlt havi 7,4%-kal szemben). A 11.500.000 munkanélküliségre biztosított munkás közül 1924 október 4-én 1.198.000 munkanélküli volt a szeptemberi 1.285.623-al szemben.

Hollandia: A munkanélküli pénztárak jelentése szerint 254.382 tagból augusztus hó 30-án 16.968 teljes és 5219 részleges munkanélküli volt, ami a biztosított munkások létszámának 8,7%-át teszi ki. Ezt megelőzően februárban a munkanélküliek száma 35.452 teljes és 8111 részleges volt.

Olaszország: A jelentés szerint 117.000 teljes és 16.877 részleges munkanélküli volt.

Kanada: A szakszervezetek jelentése 155.409 tagból 1924 augusztus hónapban 5,4%-a volt munkanélküli, az előző hónap 5,8%-ával szemben.

Romániában a munkanélküliek száma havonta rohamosan emelkedik. A vasiparban 5000 munkanélküli vasmunkást mutatott ki legutóbb a munkaügyi minisztérium. Mi tudjuk, hogy ennél sokkal több a munkanélküli vasmunkások száma, de ezek a kormány hiányos adminisztrációja miatt nem voltak kimutathatók. (Szerk.)

Taggyűlés Clujon

Cluji szaktársaink november hó 21-én este tartották meg rendes havi taggyűlésüket.

Krausz szaktárs elnöki megnyitójában a tagoknak az új otthonban való üdvözlése után rátért a nehéz gazdasági helyzetre. Tartalmas beszédben mutatta ki a szervezet anyagi megerősítése szükségességét. — Fodor szaktárs a múlt ülés jegyzőkönyvét olvasta fel, mely után Técsi szaktárs pénztári jelentését tette meg. — Varga szaktárs könyvtári jelentése után Gellner elnök szaktárs az ellenőri jelentést tette meg. A jelentések egyhangú tudomásulvétele után Bruder szaktárs titkári jelentésében ismertette a kötött kollektív szerződéseket és a vasmunkásság helyi mozgalmait. Meggyőző szavakkal mutatta ki a tagdíjak felemelésének szükségességét. — Mushitz József, Vasile Rusu, Esch Mátyás, Szabó Jenő, Schneg Ferenc és Pirovski Károly szaktársak szintén a tagdíjak felemelése mellett beszéltek. Több módosító hozzászólás után a taggyűlés egy szavazat ellenében a heti járulékot I. osztálynál 20 leire, II. osztálynál 10 leire, III. osztálynál 7 leire emelte fel. A munkanélküli segélyeket pedig szintén felemelte a taggyűlés úgy, hogy ezután 70 százalékkal több munkanélküli segélyt fognak a tagoknak fizetni.

Új recept a sztrájkok ellen

A liberális kormányzat munkáspolitikai dzsungeljében fogant meg az az eszme, hogy ezután a munkaügyi inspektorok levélben intézzék el a munkaügyből származó konfliktusokat?

Nincs pénz a magas kormányzatnak arra, hogy a munkaügyi inspektorok kiszállási költségeit fedezni tudja. Ugy látszik, hogy a kormány spórolni akar és ezt éppen a munkások bőrén teszi. Érdekes és figyelemreméltó a konfliktusoknak a levél útján való elintézési módja, mert így szerencsésen odaérünk, hogy dacára az érvényben levő vonatkozó törvényeknek, ma-holnap egyetlen kollektív szerződést sem lehet kötni azon egyszerű okból, mert a levélbeli tárgyaláshoz jó egynehány esztendő szükséges.

Átlag két-három napot vesz igénybe

egy bérszerződés szóbeli tárgyalása. Könnyen kiszámíthatjuk, hogy egy emberöltő is kevés lesz ezután egy ilyen levélbeli tárgyalásra, hála a postának és vasutaink állapotának. A törvény kötelező hivatalos békéltető tárgyalást ír elő minden munkaügyből származó konfliktusban és ha e tárgyalásokat levélben hosszú éveken át folytatjuk, úgy évekig nem lehet törvényes sztrájk sem. Ugy hisszük, ez az indok vezérelte a fent jelzett rendelet bölcs kiadóját is a rendelet kiadásában, hogy így egyszerűsmindenkorra megszabaduljon az általa gyűlölt törvényes sztrájkoktól és kollektív szerződésektől.

Bölcs találmány!

Ajánljuk, hogy a külföldi államokban is szabadalmazzák ezt az egyedülálló liberális eljárás módját.

Taggyűlés Resicán

Resicai szaktársaink október hó 30-án taggyűlést tartottak, hogy a tagok véleményét kikérjék az új kollektív szerződés kötésére vonatkozólag és hogy a tagdíj-emelést a tagok tudomására hozzák.

Brodnyáncki szaktárs elnök délután 5 órakor megnyitotta a taggyűlést, üdvözölve a nagy számban megjelent tagokat.

Ferenschütz szaktárs pénztári jelentését és az ellenőrök jelentését egyhangulag tudomásul vette a közgyűlés. Átérve az új kollektív szerződés kötésére, a taggyűlés megbizta a tárgyaló bizottsági tagokat, hogy a segéd munkások részére 35 és a szakmunkások részére 20 százalékos fizetésemelést kérjenek és egyben igyekezzenek a természetbeni kedvezmények kiterjesztését keresztülvinni.

Mustejiu szaktárs a központi vezetőségnek a tagdíj emelésére vonatkozó határozatát ismertette, bőven kifejtve az indokokat, amik a tagdíjemelést szükségessé tették.

Muntean szaktárs, központi titkár az országos gazdasági helyzetet ismertette nagy vonásokban, majd rátért a tagdíjak emelésének fontosságára.

Kaiser, Gedeon és Iváncsics szaktársak ismertető hozzászólása után több szaktárs felszólalt szintén a tagdíjemelés mellett. — A taggyűlés egyhangulag tudomásul vette a tagdíjemelést.

Ezen határozatukkal a resicai szaktársak szolidaritásuknak és fejlett öntudatuknak ismételtlen a legszebb tanujelét adták. Megmutatták, hogy a rájuk nehezedő gazdasági válságot teljesen át tudják érezni és minden áldozatot meghoznak a gazdasági védelmükre hivatott szakszervezetükért.

Értesítés. Értesítjük a szövetségünkhöz tartozó összes helyi csoportok vezetőseit arról, hogy 1924. év szűkö év és így ebben az évben a tagok 53 hetet kell fizessenek.

Központi titkárság.

Üvegyári munkások köréből

Az üvegesmunkások életéből

Minden iparnak megvannak a maga született nehézségei, egészségi, szociális és társadalmi szempontból. Az üveges iparban ez kétszeresen megvan.

A modern burzsoázia is belátta azt, hogy felintettel kell lennie arra is, hogy a munkás egészsége minden körülmények között védve legyen, mert ellen esetben kipusztul az az erő, amely a társadalomnak a leghasznosabb és legnehezebb munkáját végzi, vagyis a munkáerő. Azért a modern gyárak felépítése és berendezése ezeknek a szempontoknak meg kell hogy feleljenek.

A romániai üvegyárak egy-kettő kivétellel, sajnos, nem olyanok, amelyek megfelelnek a munkásság egészségét védő követelményeknek. A legtöbb üvegyárnak nagyon régi, 100—150 éves múltja van. Nincsenek felszerelve ventilátorokkal és olyan készülékekkel, amelyek óriási fontosságúak a munkáegészség szempontjából. Ezért az üvegesmunkások átlagos életkora Romániában 30—35 év. Az üvegesmunkások leggyakoribb betegségei a tüdőbaj, végelgyengülés és gyomorhaj. Nagyon szomorúan kell tapasztalunk azt, hogy ezek mind olyan betegségek, amelyeket az orvosi tudomány ma még meggyógyítani nem tud, vagy ha igen, nagyon ritka esetben.

Tudjuk azt is, hogy mindenkinek jog van az élethez. Az életet gazdagok és szegények, királyok és koldusok egyformán kapják és egyformán szeretik. A legöregebb emberek is, amikor a sír szélén állanak, csak azt hangoztatják, hogy „bár csak tovább tudnék élni”.

Az üvegesmunkások átlagos életkorára vonatkozó adataink megvilágítják a romániai üvegyárak hiányos egészségügyi berendezéseit. A hatalmas olvasztókemence nagy hőfoka mellett és a hűtőkemencék füstjében végzi el a munkás a napi robotját. Csodálkozhatik-e valaki azon, hogy az üvegesmunkások 80 százaléka tüdőbajos, ha egy egész életen keresztül a levegőt füsttel keverve szívja be a tüdejébe. És csodálkozhatik-e valaki azon, ha az üvegesmunkás a legszebb korban, vagyis akkor, mikor legkedvesebb az élet, kell hogy bucsút vegyen a földi lélettől.

A burzsoáziának gondja volt arra, hogy megfelelő analfabéta tömegei legyenek, akiket úgy és olyan módon zsákmányolhat ki, ahogy ez neki a legkedvezőbb. Ezért van az, hogy még ma is sok analfabéta üvegesmunkás van, akiket amikor alkalom és mód volt rá, vérgigé kizsákmányoltak.

Az üvegesmunkásnak van egy tradíciója és ez az, hogy a gyermekét csak üvegyiparra adja, 6 vagy 8 éves

korában munkába fogja, ahelyett, hogy iskolába adná.

Ezt a szomorú tényét nem látják sem a közigazgatási hatóságok, sem az inspektorok, sem a kormánytényezők. Ezt mi látjuk! Mi, akiknek a szívünk, érzésünk és lelkiületünk világa egybeforr azokéval, akik ilyen nagy szerencsétlenségnek vannak kitéve. Nem tűrhetjük tovább ezeket az állapotokat, hogy ilyen szerencsétlen kicsi gyermekek a kapitalista érdekeknek ki legyenek szolgáltatva. Azt sem tűrhetjük, hogy a mai társadalomban analfabéta generáció nőjön, mert ez a társadalomra csak veszélyt jelent.

Ha erdők és hegyek között van egy üvegyár, ott is lehet iskolát felépíteni; ha a munkások életüket és vérüket feláldozzák a szent profitért, miért ne hozhatna a gyáros is annyi áldozatot a munkásaiért, hogy iskolát építsen? Ha a külföldi üvegipar konkurrálni tud a romániai üvegiparral, elsősorban annak tudható be, hogy azok a munkások nagyobb technikai képzettséggel bírnak; mert iskolába jártak. Vannak olyan üvegesmunkások, akik bejárták Németországot, Görög- és Olaszországot, Angliát, anélkül, hogy még nevüket is le tudnák írni. Hát kinek a büne ez? Nem-e azé a társadalomé, aki őket felnevelte?

Az üvegesipart bármilyen szempontból vizsgáljuk, a legnehezebb az összes iparágak között, ezért a munkabérek nincsenek arányban a végzett nehéz és egészséget ölő munkájukkal.

A régi királyság üveges munkásmozgalma

Amikor az erdélyi és bánáti üveges munkások megismerték az osztályhelyzetüket és látták a kapitalista erők tömörülését, siettek az üveges munkások is egy egységbe tömörülni, hogy megvédjék a saját érdekeiket. Ez a lelkesedés végig futott az egész vonalon, sőt felébresztette a regáti üveges munkásokat is. A regáti üveges munkások megalakították csoportjaikat Braziában, Ploestiben, Constancában és Bukarestiben. Egy év leforgása alatt Bukaresti kivételével ezek a csoportok tönkrementek, széjjelzültek és megszűntek létezni. Érdekes és figyelemreméltó az a körülmény is, amelynek következtében tönkrementek ezek a csoportok. Ugyanazok a kezek, amelyek Erdélyi és Bánát munkásmozgalmát lezüllesztették, játszottak közre a csoportok széjjelzüllesztésében. Amikor már Erdélyben és Bánátban kimerült a tevékenységük a bolsevistáknak, ami abból állott, hogy állandóan igyekeztek a szocialista érzelmű munkásokat oktalanul rágalmozni és amikor látták, hogy célt elérni az öntudatos és fegyelmezett

munkások között nem tudnak, áttették Ghempeté a főhadiszállást a regátba, hogy azt a pár csoportot, ami ott van, széjjelzülleszték és azután a faképnél hagyják, ami sikerült is nekik.

Tradíciója ezeknek a csoportoknak nem volt és a bevált bolsevista módszer szerint, a rágalmozások egész özönét hozták szövetségünkre.

Igy mentek tönkre a csoportok a regátban annyira, hogy ma egy üvegescsoport van és ez a bukaresti-i, egy pedig Moldovában és ez a lespezi-i.

Pedig Ghempetéknak nagy terük van a régi királyságban a szervezeti téren, de ők az aprólékos szervezési munkáktól irtóznak és ahelyett a meglévő szervezetek széttzillesztésében fejtenek ki élénk tevékenységet.

Reméljük, végre a romániai üveges munkások is belátják, hogy csakis komoly szervezési munkával segíthetnek nyomorult helyzetükön.

Bérmozgalom a kolozsvári Első Erdélyrészi Ékszergyárban

Az Ugir bérrédukciónak 15% bérrédukciónak csufos kudarcra, 15% bérrédukciónak helyett közel 15% béremelés

A kolozsvári ékszerárugyárban dolgozó munkástársaink kollektív szerződése november 15-én lejárt.

Az új kollektív szerződés tárgyalásakor a munkaadó nyilván az Ugir biztatására 15 százalékos bérrédukciónak tervvel állott elő. A bértárgyalás közel három napig tartó tárgyalásán az Ugir képviselője minden erőlködéssel arra törekedett, hogy a bérrédukciónak keresztül erőszakolja, ami azonban a munkásság képviselőinek erélyes és visszautasító magatartásán hajótörést szenvedett.

Erdekes volt a munkaadók érvelése, mellyel a bérrédukciónak jogosságát igyekeztek bizonyítani.

Hivatkoztak a bankoknak fizetendő magas kamatokra, az általános pénzhiányra és végül a külföldi konkurrenciára, melyek nagyban megnehezítik a vállalatuk helyzetét.

Arról azonban nem beszéltek, hogy a folyton fokozódó drágaság következtében a munkásság helyzete napról-napra nehezebbé válik.

Amikor a munkásság képviselői a hivatalos ármegeállító bizottság jelentése alapján bebizonyították a munkálatok álláspontjának tarthatatlanságát, az érvelésen megtört a munkaadó további ellenállása.

Kemény küzdelem után végre sikerült a nő- és segítőmunkásoknak 15 százalékos, a szakmunkásoknak pedig 5 százalékos béremelést elérni. Az elért eredmények alapján a szakmunkások heti bére a következő: Minimum 900 lej, maximum 1700 lej 48 órai munkaidő mellett. Női munkások minimális bére 300 lej.

Az elvi pontok tekintetében szintén

nagyon szép eredményeket értek el. — Bizalmiférfi rendszer elismerése, 8 órai munkaidő szigorú betartása stb.

A tulórákra vonatkozólag az első két óra 50 százalékos, a második tulóra 75 százalékos, minden további tulóra, valamint ünnepek alkalmával 100 százalékos többlet fizetendő. Május elseje, mint a munkásság ünnepe, ugyiszintén karácsony, husvét és pünkösdi ünnepek fizetendők. Szabadság ügyében 1 év után 6 nap, 2 év után 7 nap, 3 év után 8 napos fizetéses szabadság jár.

A fenti bérmozgalomból is csak azt tapasztalhatjuk, ha van erős szervezettünk, ha a munkásság erős, egységes szervezettel igyekszik védekezni a kapitalisták támadása ellen, akkor nem csak megvédeni, hanem további eredmények megszerzésével mindig jobb és jobb gazdasági helyzetet biztosít magának. A lefolyt tárgyaláson munkásársaink érdekét Steiner Jenő és Hecht Márton, a helyicsoport részéről Bruder képviselték, a munkásság általános megelégedésére.

Templomépítés a munkásság hőirén

A nadrági munkásságnak a múlt hónapban magas látogatója volt, a temesvári római katolikus püspök személyes látogatásával tüntette ki a községet. A püspöki látogatás templomépítés céljából történt.

A püspök ur megérkezése után a gyárigazgatóság irodájába gyűjtötte a munkásság bizalmiférfiit és keneteljes hangon köszönetét fejezte ki, hogy az új templom építéséhez anyagi lehetőséget nyújtottak az által, hogy hetenként egy órával többlet dolgoznak és ezen órára járó fizetésüket az egyháznak adják — templomépítésre. A bizalmiférfiak meglepődtek a magas köszöneten, de meglepődésük után kijelentették, hogy ők soha olyan határozatot nem hoztak, mint amilyent az egyházatya nekik tulajdonít.

Ezután a püspök ur ékes szavakkal magyarázta a bizalmiaknak, hogy Nadrágon mindenkinek háza van, csak az Isten van lakás nélkül és szükséges, hogy az istennek is házat építsenek és ez ügyben népgyűlést akart összehívni. A munkásság bizalmiférfiai azonban egyáltalán nem lelkesültek a magas eszméért és a nagy nyomorra hivatkozva nem is akartak erről a kérdéstről beszélni, hanem kijelentették, hogy sokkal fontosabbnak tartják az új kollektív szerződés megkötését. Kijelentették a béremelést is a munkásságnak, ha a templomépítési akcióhoz hozzájárulnak. Hiába volt mindent rábeszélés, a munkásság nem állott el az előbb kifejtett álláspontjától és így a magas látogatás eredménytelenül végződött.

Jellemző a nadrági viszonyokra, hogy az ottani csendőrmester nem engedi

a szakszervezeti vezetők és bizalmi férfiak értekezletét, de a püspök ur engedély nélkül is népgyűlést tarthatott volna, ha lettek volna hallgatói.

Itt jegyezzük meg, hogy a püspök ur a vallási dogmával is ellentétbe került, mert hiszen a dogma szerint „minden az istené és ő mindenütt jelen van”, tehát nem szabadott volna azt mondania, hogy csak éppen az istennek nincs háza Nadrágon. „Imádkozni pedig hívő lélekkel mindenütt lehet és az imádságok elfogadása nincsen az elmondás helyétől függővé téve”. „Az emberi test az isten legszebb temploma” és ezt nem szabadna több munkával rongálni engedni.

Egyébként a 100 ezer holdas papi birtokokból volt alkalmuk az egyházaknak a földreform előtt építkezési lázukat lecsillapítani. Miért nem építettek „isten nagyobb dicsőségére” akkor a föld minden négyszögkilométerére egy templomot.

A vallás szerintünk mindenkinek a magánügye, de hogy egy gyár vegyes vallású munkásságát éhbér mellett több munka vállalására akarják ösztönözni és a nyolc órai munkaidőt vallásos mezbe öltöztetve, meghosszabbítani kísérelik meg, ez jellemzi a főke és az egyház egy uton való haladását.

Taggyűlés Lupényban

Lupényi szaktársaink november hó 23-án taggyűlést tartottak, mely alkalmával egységesen nyilvánult meg az elégedetlenség, amit a bányagazgatóság önkényes béremelése miatt érznek.

Sándor szaktárs délután 5 órakor nyitotta meg a taggyűlést. Üdvözölve a tagokat, azon reményének adott kifejezést, hogy rövid idő alatt minden vasmunkás szervezkedni fog, hogy a januári bértárgyalások egységes táborban találják az összes vasmunkásságot.

A pénztári ellenőri és könyvtári jelentések tudomásulvétele után György szaktárs, szövetségünk kiküldöttje ismertette a romániai vasmunkásság politikai és gazdasági helyzetét. Majd rátért a zsilvölgyi munkásság kollektív szerződésének tárgyalására és ismertetésére. A kollektív szerződés tárgyalásán a bányagazgatók azzal érveltek, hogy a munkásság meg van elégedve a fizetésével és azért nem szervezkedik. Szerintük az is bizonyítja a megelégedést, hogy az ezen ügyben összehívott gyűléseken alig néhány szóban jelentek meg. Rámutatott, hogy a bányagazgatók úgy tesznek, mint a rómaiak, akik az elégedetlenkedő nép lecsillapítására cirkušokat csináltak. A bányagazgatók is sporttal szeretnék elvonni a munkásság figyelmét a béremelésről. A sport szép dolog, de csak úgy, ha pihent testű, jól táplált munkások folytatják és ha a nézők is mentesítve vannak az anyagi gondoktól. [Fokozottabb szervezkedésre szólította fel a munkásságot,

ha a januári bértárgyaláson eredményeket akarnak elérni.

Benedek szaktárs kérdést intéz a vezetőséghez, hogy mi lesz a cipésműhellyel.

Girbován szaktárs ismerteti, hogy az ezen ügyben hozott közgyűlési határozat alapján a cipésműhelyt át fogják adni a „Munka” szövetkezetnek, mihelyt a műhely megszabadul az előző rossz gazdálkodás súlyos anyagi zavaraitól.

Sándor szaktársnak a tagdíjak felemelésére vonatkozó bejelentése után rosszabb vita indult meg.

Több szaktárs felszólalt és mindnyájan elismerték a heti járulékemelés szükségességét, de ugyanakkor fokozottabb kulturmunkát kérnek a központtól is. Kérték, hogy legalább 3—3 havonta egy-egy előadás megtartására a központból küldött jöjjön ki.

Moldován szaktárs csoportelnök bejelentette, hogy több polgári lapban sorozatos támadás jelent meg személyére vonatkozólag, mely támadásokat Réthi szaktárs írta. Elégítélkér a taggyűléstől, mert addig elnöki működését nem folytathatja, míg az ügy tisztázva nincs. György szaktárs javasolja, hogy bizák egy héttagnu választott bíróságra az ügy elintézését. Több hozzászólás után a taggyűlés Moldován szaktársnak egyhangulag bizalmat szavazott, a Moldován—Réthi ügyet pedig a felek által választott bíróságra bizza, mely bíróságba a csoportvezetőség részéről Girbován szaktárs lett mint elnök kiküldve. A napirend letárgyalása után Sándor szaktárs elnök a taggyűlést este 8 órakor bezárta.

Felhívás a szövetségünk összes csoportjaihoz!

A szövetség központi vezetősége a helyicsoportok tudomására hozza, hogy 1925. év január hó 1-étől új, piros színű I. oszt. bélyegeket fog kibocsájtani. — Egyszersmind a II. és III. oszt. bélyegeket a központi titkárság felül fogja bélyegezni. Ugyiszintén figyelmezteti a központi vezetőség az összes hátralékban maradt tagokat, hogy hátralékaikat december hó 31-éig bezárólag rendezzék, mert akik újév után indokolatlanul 8 hétnél több hátralékban vannak, azok a tagok sorából töröltetnek.

A központi vezetőség.

Szerkesztői üzenetek

Több csoport vezetőségéhez! A hátralékos tagokra vonatkozó felhívásuk a központi vezetőség hasonló felhívása miatt nem közöltetett.

Feladós szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipar.
Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsavar, Strada Memorandului 21

Gutenberg-könyvnyomda Cluj